

apropóján íródott, mely engedélyezte egy felnőtt férfi számára a *Madeleine* női név második utónévként való felvételét.

3. Recenziók. – A rovat főként a skandináv névtani szakirodalomra koncentrált, egyedüli kivételt képez a német ROSA és VOLKER KOHLEIM „Die wunderbare Welt der Namen” című népszerűsítő kötetének bemutatása. A skandináv névtani irodalom újabb terméséből ismerteti a folyóirat EVA BRYLLA skandináv vezetéknévekről írott monográfiáját és COLETTE VAN LUIK „Stora boken om namn” című keresztnévkönyvét. Ezt követi a „Név és kulturális kapcsolat” szimpózium és a 14. skandináv névtani konferencia előadásait összefoglaló konferenciakötetek bemutatása. A folyóirat zárásaként BO J. THEUTENBERG családnév-történeti vonatkozású kötetének értékelését olvashatjuk.

KEPES JÚLIA

NAMN OCH BYGD 98. (2010)
TIDSKRIFT FÖR NORDISK ORTNAMSFORSKNING
Szerkesztő: SVANTE STRANDBERG
Textgruppen i Uppsala AB, Uppsala. 208 lap

1. A svéd névtani folyóirat 98. számában 9 tanulmány, 4 rövidebb írás és 25 recenzió kapott helyet, elsősorban skandináv vonatkozású kutatások alapján.

2. A többségében helynevekkel foglalkozó tanulmányok sorát B. AMBROSIANI írása nyitja, melyben Közép-Svédország vaskorból eredeztethető, *-tuna* névelemet tartalmazó helységneveit elemzi (5–19). L.-E. EDLUND a *valv* (‘íves/boltozatot formázó dolog’) köznévek és változatainak jelentését vizsgálja nyelvtörténeti, dialektológiai és névtani szempontok alapján skandináviai helynevekben. Megállapítása szerint a szó egyaránt szolgálhatott egy dolog konvex vagy konkáv voltának kifejezésére; ezt támasztja alá, hogy a helynevekben ‘hegy’ és ‘völgy’ jelentésben egyaránt előfordul (21–37). M. G. LARSSON egy vaskori temető hovatartozásáról eddig elfogadott felfogást megkérdőjelező újabb régészeti elmélet helyességének lehetőségét igyekszik feltárni a környező helynevek vizsgálatával (39–44). E tematikához kapcsolódva a helynévkutatás és az archeológia együttműködésének lehetőségeit mutatja be B. GRÄSLUND elemzése. Megállapítása szerint a különböző ‘föld, -terület’ jelentésű köznevek a helynevekben ‘lakóhely, tanya’, illetve többes számban már akár ‘falu’ jelentésben szerepelhettek a vaskorban (45–63). A. ERICSSON, G. FRANZÉN és J. P. STRID írása a vaskori településszerkezetről folyó vitához szól hozzá névtani és településtörténeti érvek alapján. Az egyik álláspont szerint az említett időszakra inkább az önálló tanyák hálózata volt jellemző; a másik, GRÄSLUND által a fentebb bemutatott cikkben is képviselt, a szerzőhármas által több ponton vitatott vélemény szerint viszont a falvak már a korai vaskorban megjelenhettek Észak-Európában (65–92). B. HELLELAND a nyugat-norvégiai *Røvil* helynév történetét tekinti át (93–100). A név eredetileg a ma *Røvilseggi*-nek nevezett közeli hegygerincet jelölhette.

Hangtani és dialektológiai érvek alapján a szerző a nevet egy korábbi, 'szalag' jelentésű szóra (*refill*) vezeti vissza. E szó számos helynév alkotóelemeként előfordul, általában azok hosszan elnyúló jellegét juttatva kifejezésre. O. STEM SHAUG szintén egy település, *Lø* nevének eredetét kutatja (101–10). Más, hasonló elhelyezkedésű és funkciójú helyek nevének tanúsága alapján arra a következtetésre jut, hogy a település egy korábbi elmélettel ellentétben nem egy folyóról kapta a nevét, hanem rendeltetéséről: az őskortól kezdve ez a hely volt az egyetlen a vidéken, amely árukikötőként szolgálhatott. M. L. NIELSEN írása három *-torp* végződésű, csupán egy-egy 17. századi, kézzel rajzolt térképről ismert történeti helynév alapján mutatja be a névkutatás lehetőségeit és feladatait azokban az esetekben, amikor egy névre mindössze egyetlen adattal rendelkezünk (111–8).

3. A tanulmányokat az északi országokban 2009-ben megjelent névtani szakirodalom bemutatása követi (119–44). A rövidebb írások között TH. ANDERSSON, S. FRIDELL és S. STRANDBERG egy-egy munkáját olvashatjuk (143–152). Ezután külön rovatként 25 recenzió kapott helyet a kötetben (153–92). A kiadványt a beérkezett névtani szakirodalom listája (195–200), valamint a 2009–2010-ben megjelent számokban közölt írások helynévi példaanyagának teljes mutatója zárja (203–8). Ez utóbbiban több magyar példa is szerepel a GYÖRFFY ERZSÉBET svéd és magyar víznevekről írt munkájáról szóló, a folyóirat előző (97.) számában megjelent recenzió alapján.

SZTRÁKOS ESZTER

ORTNAMNSSÄLLSKAPETS I UPPSALA ÅRSSKRIFT (2010)

Szerkesztők: MATS WAHLBERG – KATHARINA LEIBRING – STAFFAN NYSTRÖM
Ortnamnssällskapet i Uppsala, Uppsala. 91 lap

Az Uppsalai Helynévtársaság 2010-es évkönyvében összesen hét szerző nyolc tanulmánya olvasható, többségük helynévi témájú. A tanulmányok végén lévő angol nyelvű összefoglalók segítik az írások nemzetközi hozzáférhetőségét; egyes témákhoz kapcsolódóan színes térképek, korabeli források is kiegészítik a kutatásokat.

LENNART ELMEVIK kötetnyitó írása két svédországi tó nevének (*Lössnan* és *Lössnaren*) etimológiájával foglalkozik (5–8). Megállapítása szerint mindkét mai alak a több svéd és dán helynévnek is alapját képező ósvéd **lōsn* szóból származtatható, mely eredetileg 'fényes', ma pedig 'szabad tér, tisztás' jelentésben ismert.

STAFFAN FRIDELL első tanulmányában egy gazdaságnak a svédben szokatlan, olaszos hangzású nevét (*Langdano*) vizsgálja (9–12). A név egyik lehetséges eredete szerinte a *långdan av* 'messzi, távoli' nyelvjárási határozó lehet, utalva a hely távoli fekvésére, de kevésbé valószínű lehetőségként felmerülhet a *Långdan a* 'messze a folyótól' prepozíciós szerkezet is.

Második tanulmányában FRIDELL a *Visingsö* sziget helyneveit tekinti át (13–27). A korpuszban fellelhető legősibb nevek eredeti jelentésüket tekintve többnyire természeti képződményekre utaltak: *Ed* ('földszoros'), *Näs* ('földfok'). Jelentős szereppel bírnak